

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Helge. Et Digt (Danske Klassikere)

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Helge", i Oehlenschläger, Adam: *Helge*, udg. af Søren Baggesen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 169.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl06-shoot-idm140072288511168/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Helge

gen der i tre uger og voldtager hende. Naturligvis har Tangkjær forudset dette forløb og i den forstand styrer hun det. Men hun griber ikke ind i det, det vil sige Helge handler her frit. Han er sin egen herre og ikke den afmægtige i skæbnemagtens hænder. Men i sin frihed binder han sig yderligere til den tragiske skæbne han gav sig ind under i *Frodes Drapa*.

Det viser sig ved den handling han udfører: han hævner, det vil sige han gentager den handling hvormed han i sin tid bandt sig til sin skæbne. Men i denne gentagelse forvandler han samtidig sin handling, for det er kun som hævn den er en gentagelse. I selve sin karakter er hans hævn over Oluf dybt forskellig fra hans hævnudrab på Frode. For det første fordi det er en hævn for en krænkelse han selv har lidt, ikke en faderhævn. Og for det andet fordi der ikke i hans handling mod Oluf er noget som helst lige forhold mellem krænkelse og hævn. Hævnen over Frode var drab for drab. Men tilfangetagelsen og voldtægten af Oluf er en fornedrelse af hende som er helt ude af proportion med den smule hån hun har udsat ham for.

Dermed forvandler han hvad der i *Frodes Drapa* endnu blot var hans skæbnesvangre fejltagelse til egentlig skyld. Og dermed er Helges historie blevet ført frem dertil hvor hans skyld bliver endelig, fordi den er blind og derfor kun kan sones med hans død. Det er dramaets højdepunkt og slutpunkt, og det fremstilles i direkte handling uden skjaldens formidlende mellemkomst, i form af tragedien Yrsa.

Her gentages nu forholdet mellem Tangkjær og personerne som i *Frodes Drapa*. Det vil sige forløbet er fortsat styret af Tangkjær, men det handles af personerne. Tangkjær optræder ganske vist i to samtaler, først med Oluf, siden med Helge. Men det gør hun kun for så at sige at skrue tiden de seksten år tilbage, som nødvendigvis må være gået for at Yrsa kan blive født og vokse op til kvinde. Det gør hun ved i samtalen med Oluf at minde hende om hendes od, men især om hendes fornedrelse, og i samtalen med Helge at lade ham vide at hans hævn over Oluf er forløbet uden spor, som om den slet ikke var hændt. Derefter forlader hun dramaet – for ganske vist får vi at vide at det er hende som fortæller Yrsa at hun har giftet sig med sin far, men det sker netop uden for scenen; og gan-

ske vist optræder hun sammen med sine havvæsnere for at synge triumfsangen over sin hævn, men det sker i den pause i handlingen som nødvendigvis må være der mellem Helges bejlen og brylluppet.

Hvad Tangkjær opnår er at det gamle had står så usvækket mellem Helge og Oluf, som om de lige havde forladt hinanden, da de konfronteres med hinanden henover og tværs igennem Yrsa. Det er på grund af dette had at Oluf gør Tangkjærs hævn til sin ved at fortie hvem det er Helge bejler til. Men det er også det som får Helge til at insistere på sin bejlen, fordi han mener dog at kunne tilføje Oluf en forsmædelse ved at ophøje hendes træ til dronning og dermed til hendes lige.

Hævnen gentager sig – og det er hele *Helges* tragiske ironi at den sidste brøde Helge begår, den som er så uhyrlig at den pådrager ham en skyld der ligger hinsides al soning, den begår han uvidende og i den forstand uskyldig. Hans uvidenhed er ikke bare den nødvendige forudsætning for at han gifter sig med sin datter. Den er først og fremmest det symbolske udtryk for den blindhed som hans skæbne har hildet ham i. Blodskaummen er den skæbne som Helge er forudbestemt til. Men den forudbestemmelse er ikke skæbne magterens vilje med Helge. Den er den skæbne han selv valgte sig til, da han af i og for sig ædel vilje til at yde sin far sin skyldighed, gav sig ind under hævnen i blindhed over for det faktum at hævnen bliver skæbne fordi hævn avler hævn.

Det er for at understrege denne tragiske ironi at det bliver nødvendigt for Oehlenschläger, at Helges sidste brøde afsløres for ham i samme øjeblik han har begået den. Afsløringen af broden må udspringe af broden selv fordi den består i Helges selvgenkendelse, det er i den Helge får indsigt i sin egen skæbne som sin. Det understreges yderligere af den døds måde han vælger. Idet han vender sit skib ryggen viser han sin selvindsigt ved at vælge sig bort fra det hav han har knyttet sin skæbne til; og idet han faldt rustet som krigerkonge rider ind i gravhøjen og lader jorden lukke sig bag ham viser han sin storhed som helt. Men som tragisk helt – for hans storhed består i at han tager sin skæbne og dens fald på sig.